

N:o 29.

Af herr **Fagerholm**, om ökad anslag till frostländighetens minskande.

För frostländighetens minskande utgingo under hvarterdera af åren 1874—1883 80,000 kronor som anslag samt dessutom som lån 70,000 kronor. Efter odlingslånefondens inrättande 1883 vidtogs den förändringen, att 100,000 kronor årligen skulle lemnas som anslag, hvarvid fastades det vilkor, att två tredjedelar af verkliga kostnaden skulle af sökandena betalas, äfvensom föreskrefs, att de frostförande markerna skulle vara för odling oanvändbara, hvilka bestämmelser hade till följd, att från och med 1889 beloppet nedsattes till 50,000 kronor. 1891 höjdes beloppet till 100,000 kronor, 1895 till 150,000 kronor samt 1896 till 200,000 kronor, hvilket sistnämnda belopp af Kongl. Maj:t i år i dess proposition äfven föreslagits. Af 1896 års statsverksproposition framgår, att under åren 1892, 1893 och 1894 beviljades till utdikningar söder om Dalelfven 32,690 kronor och för utdikningar norr om Dalelfven 255,440 kronor; 1895 beviljades till dylika företag i rikets norra delar 98,600 kronor, men för de södra provinserna endast 1,400 kronor. Alla hushållningssällskapen äfvensom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt landtbruksstyrelsen hafva 1895 enstämmigt förordat detta anslags höjande till 300,000 kronor. Under åren 1865—1896, alltså under 31 års tid, har jag, genom jemförelser af frostens olika härjningar i närheten af moss- och myrmarker, varit i tillfälle att årligen iakttaga, hvilken fördelaktig inverkan utdikningar haft på temperaturen och att de fortfarande framvisa ett gynnsamt resultat, hvad värmegraden beträffar.

Ett exempel må vara nog. 1866—1868 utdikades cirka 60 tunnland myrmark å 1 mantal Simondeboda. Efter denna tid har hvarken potates- eller rågskörd nämnvärdt skadats, samt medeltemperaturen under sommarnätterna varit 2 grader varmare än å andra på samma höjdläge varande trakter, i hvilkas närhet mossarne ännu äro outdikade, och vid de starka nattfrosterne 1894 och 1895 ända till 4 grader varmare, hvarigenom såväl råg som hafre och potates ej skadades.

På Simondebodas utmarker finnes en af berg å nästan alla sidor omgifven hvitmosse å 10 tunnland, i hvilken kälen månget år ej uppfinar under sommaren och under intet år (med medelmåttig vinterköld) före den 15 juli. På i närheten af nämnda mosse belägna torpåkrar bortfryser i regeln såväl råg som hafre och potates hvart femte år, hvilket förhållande före 1868 äfven existerade på de åkrar, som finnas vid förstnämnda nu odlade 60 tunnland myrmark.

Inom Ingatorps och Hesleby socknar, hvilkas sammanlagda areal är cirka 50,000 tunnland, finnas cirka 2,500 tunnland outdikade sankmarker, alltså 5 procent af hela arealen; alla dessa kunna utdikas med en kostnad af omkring 40 kronor per tunnland eller i allt 100,000 kronor. 1894 och 1895 års nattfroster minskade rågskörden i dessa båda socknar med cirka 2,000 tunnor samt förorsakade icke obetydlig frostskada å hafre, gräs och potates, uppgående till minst samma värde alltså 2,000 tunnor råg å 12 kronor ..... 24,000 kronor,
 minskad råghalmsskörd ..... 1,000 »
 minskad potates-, hafre- och grässkörd ..... 25,000 »

---

 summa 50,000 kronor.

Reflexionerna göra sig sjelfva.

Enligt verkställd beräkning lära de två nordligaste länen innehålla cirka 200 kvadratmil mossar, och om man beräknar, att alla öfriga län tillsammans hafva endast hälften, nemligen 100 kvadratmil, hvaraf i Småland helt säkert finnas 25 kvadratmil eller cirka 5 procent af hela dess areal, så skulle hela den frostförande arealen utgöra 300 kvadratmil eller cirka 6 millioner tunnland, och om utdikningskostnaden sättes så lågt som till 40 kronor per tunnland, blir hela kostnaden 240,000,000 kronor.

Att under sådana förhållanden och då statens finanser äro så lysande som för närvarande endast anslå 200,000 kronor per år, anser jag meningslöst, och att föreskrifva sådana vilkor, som de nuvarande, nemligen att två tredjedelar af verkliga kostnaden skola af markegarne (utan lån) bestridas, är detsamma som att gifva med ena och taga igen med andra handen.

De betänksamma se med ängslan och bekymmer, huru statens budget årligen i oroväckande grad ökas, hvarvid fjerde och femte hufvudtitlarna intaga främsta rummen, samt att våra stora skogstillgångar, hvilka nästan enbart på sista årtiondet tillfört landet den enorma kapitalökningen, på ett hejdlöst sätt raseras, hvilket naturligtvis snart nog skall hafva till följd, att både statens och enskildes inkomster på ett kämbart sätt minskas. Derfor nödgas man att i och med den befarade minskningen söka att på annat håll finna någon ersättning, och bör dervid utdikningen af våra frostförande marker komma att i första rummet beaktas.

Till en fond för försäkring af arbetare hafva under de tvenne sista riksdagarne afsatts 1,400,000 kronor årligen. Skulle det ej vara kraftigare och säkrare hjälp för dessa arbetare, om ett lika stort belopp årligen användes för utdikning af våra sankmarker, som alla i regeln äro frostförande?

Af hvad jag nu anfört framgår, att jag anser anslaget i fråga vara mycket för litet och, hvad som värre är, alldeles meningslöst, till följd af de vilkor, som dervid fästats, något som äfven framgår deraf, att under 1895 till hela södra Sverige endast beviljades ett belopp af 1,400 kronor.

Jag får därför vördsamt föreslå:

att Riksdagen måtte höja det af Kongl. Maj:t begärda anslaget till frostländighetens minskande från 200,000 kronor till 1,000,000 kronor årligen;

att vilkoren förändras så till vida, att, på förslag af vederbörande landtbruksingeniör, högst tre fjerdedelar må lemnas som anslag utan återbetalningsskyldighet och resten som lån, dessa senare på samma grunder och vilkor som ur odlingslånefonden samt,

att vid fördelningen af dessa anslag och lån äfven iakttages, att alla länen i proportion af såväl mossmarkernas som åkerns areal och befolkningens täthet blifva deraf lika delaktiga.

Stockholm den 29 januari 1897.

Axel Fagerholm.